

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

Prevence násilí

Metodika pro pedagogy

Fórum pro prožitkové vzdělávání, z.ú.

Vytvořeno v roce 2020 v rámci projektu
CZ.07.4.68/0.0/0.0/19_068/0001408
Prožitková pedagogika pro posilování
demokratické kultury a občanských
kompetencí žáků

OBSAH

TEORETICKÁ ČÁST	3
SITUACE VE SVĚTĚ A V ČESKÉ REPUBLICE.....	4
DEFINICE VYBRANÝCH FOREM NÁSILÍ	5
KATEGORIE PREVENCE NÁSILÍ	6
NÁSILÍ NENÍ NEZVRATITELNOU SKUTEČNOSTÍ.....	7
DĚTSKÁ PRÁVA	8
PRAKTICKÁ ČÁST	9
HRY NA ROZEHRÁTÍ	10
HAD	10
DOSTAT SE NA DRUHOU STRANU	10
KDO SE ZTRATIL?	11
NASTARTOVÁNÍ TÉMATU NÁSILÍ	11
ANO, NE, MOŽNÁ.....	11
ANALÝZA SITUACE	12
TVOŘÍME SOUSOŠÍ.....	12
NÁSLEDNÁ DRAMATICKÁ PRÁCE	13
SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY	14

„KAŽDÉ NÁSILÍ JE NEOSPRAVEDLNITELNÉ,
NEOMLUVITELNÉ, NEPŘÍPUSTNÉ,
V ROZPORU S PRÁVY DĚTÍ
A LZE MU PŘEDCHÁZET.“

SVĚTOVÁ ZPRÁVA
O NÁSILÍ NA DĚTECH

TEORETICKÁ ČÁST

PREVENCE NÁSILÍ
JAKO ODVĚKÉHO
NEPŘÍTELE
DEMOKRACIE

SITUACE VE SVĚTĚ A V ČESKÉ REPUBLICĚ

Podle Světové zdravotnické organizace (WHO – World Health Organisation) v posledních letech zažilo nějakou formu fyzického, sexuálního nebo psychického násilí téměř miliarda dětí. Jedno ze čtyř dětí zažilo fyzické týrán a jedna z pěti dívek se setkala alespoň jednou za život se sexuálním zneužitím. Při pohledu na tyto statistiky si nemůžeme dovolit nevěnovat se tématu prevence násilí v práci s dětmi na všech stupních vzdělávání.

K tomu, abychom mohli sbírat data a vyhodnocovat situaci ohledně násilí v České republice, slouží Národní registr dětských úrazů, který je jedním ze základních stavebních kamenů Národního akčního plánu prevence dětských úrazů na léta 2007 – 2017. Lze ale dohledat několik dokumentů, které se věnují prevenci násilí na dětech. Jsou jimi například Národní koncepce rodinné politiky, koncepce péče o ohrožené děti a sociálně právní ochrana dětí, rovnost žen a mužů, Národní plán boje proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí, apod.

Dle doporučení Světové zprávy o násilí na dětech vytváření jednotlivé státy národní strategie prevence násilí na dětech. V České republice byla vytvořena Národní strategie prevence násilí na dětech v ČR na období 2008 – 2018.

Z tohoto dokumentu vyplývá, že situace v České republice je srovnatelná s ostatními státy EU. „Například v roce 2007 bylo evidováno celkem 5 435 trestných činů, které byly spáchány na dítěti, přičemž největší skupinu zde tvoří násilné a mravnostní trestné činy. Podle policejních statistik došlo například v roce 2006 k 938 znásilněním a pohlavním zneužitím dětí – každý den tak dojde nejméně ke dvěma takovým zločinům. Orgány sociálně právní ochrany dítěte evidovaly 1884 dětí, které byly fyzicky či psychicky týrány nebo sexuálně zneužívány – postiženo je tak jedno dítě z každého tisíce. Každé dvousté dítě pak vyrůstá z důvodu patologie v rodině v zařízení ústavní výchovy.“¹

Mluvíme zde o vážných činech, které jsou páčány na dětech a jejichž předcházení není v silách jednotlivce. Co ale v našich silách je, dát dětem prostor pro zvýšení citlivosti k tomuto celosvětovému problému. Prosto pro zvýšení citlivosti k tomu, co se děje nejprve mě samotnému a následně co se může odehrávat v mém bezprostředním okolí. Citlivost vnímání rozdílů mezi hrou a mezi tím, co už je za hranicí hry a směřuje k napadení integrity jedince. A abychom dokázali rozpoznat tyto nuance, pojďme se podívat na klasifikaci vybraných forem násilí, jak je definuje Národní strategie prevence násilí na dětech.

¹ Národní strategie prevence násilí na dětech v ČR na období 2008 – 2018. [online] Úřad vlády ČR, [vid 2017-10-04]. Dostupné z: <http://stopnasilinadetch.cz/pdf/narodnistrategie.pdf>

DEFINICE VYBRANÝCH FOREM NÁSILÍ

Domácí násilí zahrnující děti má tři formy: syndrom zneužívaného a zanedbávaného dítěte, děti v roli svědků rodičovského/partnerského násilí a agresivní chování dětí.

Syndrom zneužívaného a zanedbávaného dítěte. Tělesné týrání je fyzické ublížení nebo nezabránění ublížení či utrpení dítěte, včetně úmyslného otrávení nebo udušení dítěte, a to tam, kde je určitá znalost či důvodné podezření, že zranění bylo způsobeno anebo že mu vědomě nebylo zabráněno. Jako další formy násilí na dětech lze označit případy opáření, utopení apod.

Pohlavní zneužívání je nepatřičné vystavení dítěte pohlavnímu kontaktu, činnosti či chování. Zahrnuje jakékoliv pohlavní dotýkání, styk či vykořisťování kýmkoliv, komu bylo dítě svěřeno do péče anebo kýmkoliv, kdo dítě zneužívá. Takovou osobou může být rodič, příbuzný, přítel, odborný či dobrovolný pracovník či cizí osoba. Pohlavní zneužívání se dělí na bezdotykové a dotykové. Bezdotykové zneužívání např. zahrnuje setkání s exhibicionisty a účast na sexuálních aktivitách, kde nedochází k žádnému tělesnému kontaktu, např. vystavování dítěte pornografickým záznamům. Kontaktní zneužívání je takové, kde dochází k pohlavnímu kontaktu, včetně laskání prsou a pohlavních orgánů, pohlavnímu styku, orálnímu nebo análnímu pohlavnímu styku.

Psychické týrání zahrnuje také chování dospělé osoby, které má vážná negativní vliv na citový vývoj dítěte a vývoj jeho chování. Citové týrání může mít formu verbálních útoků na sebevědomí dítěte, opakované ponižování dítěte či jeho zavrhování. Vystavování dítěte násilí nebo vážným konfliktům doma, násilná izolace, omezování dítěte, vyvolávání situace, kdy dítě má skoro stále pocit strachu, kdy je vystaveno dlouhodobé životní nejistotě způsobuje citové ublížení. Nepřiměřené ambice dospělých členů rodiny, dysfunkce rodiny vede často ke stálým útokům na dítě. Psychického týrání na dětech se mohou dopouštět i děti, často před hranicí dospělosti (např. v dětském kolektivu, sourozenci mezi sebou apod.)

Zanedbávání je pojímáno jako jakýkoliv nedostatek péče, který způsobuje vážnou újmu vývoji dítěte anebo ohrožuje dítě. U dítěte můžeme rozpoznat zanedbávání tělesné, citové, zanedbávání výchovy a vzdělávání. V závislosti na stupni zanedbávání se rozlišuje těžké zanedbávání bezprostředně ohrožující život a zdraví dětí (zejména zanedbávání odpovídající výživ a lékařské péče) a všeobecné zanedbávání, kam spadá i nedostatečná ochrana dětí před škodlivým působením sociálně patologických jevů (alkoholismus, kriminalita, toxikomanie).

Systémové týrání (druhotné ponižování) je působeno tím systémem, který byl založen pro pomoc a ochranu dětí a jejich rodin. Příklady takovýcho týrání jsou: dítěti je upřeno právo na informace, je mu upřeno právo být slyšeno, dítě je neprávem odděleno od rodičů, špatná péče o dítě v zařízení, trauma dítěte způsobené necitlivými či opakovanými lékařskými prohlídkami, úzkost způsobená dítěti v rámci jeho kontaktu se soudním systémem (protahovaná slyšení či poškozování dítěte zkušenostmi, které podstupuje jako svědek), odepření rodičovských práv na informace o dítěti a účast na rozhodování, kdykoli je to pro dobro dítěte, neostatečné služby na pomoc týranému či zneužívanému dítěti.

Komerční sexuální zneužívání dětí je definováno jako použití dítěte pro sexuální účely za peníze nebo odměnu. Má tři formy: dětskou prostituci, dětskou pornografii a obchod s dětmi.

Šikanování je sociální porucha vztahů ve skupině, ve které hraje roli vztah agresora a oběti, kdy týráný druhého přináší satisfakci moci nad druhým. Šikanování má pět vývojových etap: ostrakismus, přitvrzování, manipulace, nukleové jádro, mlčící většina a obraz dokonalé šikany.

Tělesným trestem dítěte se rozumí každý trest, kde je použita tělesná síla způsobující bolest, či byť nepatrný diskomfort dítěte. Tělesný trest za použití předmětu, na citlivou část těla, nebo když po ranách zůstávají na těle stopy, je týráním dítěte.

Násilí pouličních gangů, extremistických skupin či divácké násilí je patologickou formou násilí, ve kterém násilí kompenzuje deficit životního programu a nudu. Je potencováno anonymitou davu a reaguje na naučené podněty.

Delikventní chování dětí a mladistvých je páchaní přestupků a trestné činnosti. V posledních letech se významně zvyšuje brutalita útočníků.²

Jak už jsme zmínili v úvodu, násilí má výrazně vzestupnou tendenci. Z tohoto důvodu se čím dál víc klade důraz na prevenci násilí, spíše než na často složitá řešení již uskutečněných násilných činů.

PREVENCE NÁSILÍ

- ➔ **Primární** prevence je zaměřena na prevenci násilí před jeho vlastním vznikem.
- ➔ **Sekundární** prevence se zaměřuje na osoby, u kterých je vysoká pravděpodobnost, že se stanou obětí násilí. A dále pak na osoby, u kterých je vysoká pravděpodobnost, že se stanou pachateli násilí.
- ➔ **Terciální** prevence je zaměřena na osoby, které se už staly obětí násilného činu a na osoby, které násilný čin spáchaly.

Při práci se žáky základních škol se můžeme setkat se všemi formami násilí. A stejně tak se setkáváme se všemi třemi stupni prevence násilí. Pro všechny tři formy je možné využití technik Fórum divadla, ale pokud se v kolektivu nacházejí žáci, kteří se již stali pachateli, či obětmi násilného činu, je velmi vhodné pouštět se to takových aktivit pouze za přítomnosti odborníka.

² Formy násilí páchaného na dětech. [online] Úřad vlády ČR, [vid 2017-10-04]. Dostupné z: <http://stopnasilinadetech.cz/formy-nasili>

NÁSILÍ NENÍ NEZVRATITELNOU SKUTEČNOSTÍ

Současný svět je nastaven na pasivní konzumaci nejrůznějších informací, jejichž ohniska jsou pro nás většinou velmi vzdálená, nedosažitelná, a tedy i z našeho pohledu neovlivnitelná. Jakkoliv nás jejich výskyt může trápit, znepokojoval, nebo často i přímo děsit a ovlivňovat tak náš každodenní život. Tento postoj zaujímá většina bohaté západní dospělé populace, která není nucena, na rozdíl od jiných, každý den bojovat o holé živobytí. Tento postoj pak samozřejmě postupně získávají i nastávající generace.

Čím více ale budeme mluvit (ale také konat!) o tom, že každý z nás má jedinečnou možnost ovlivňovat a měnit své bezprostřední okolí, svůj svět, tím větší máme naději, že další generace neupadnou do apatie a pomohou tak změnit chod dějin.

Jednou z možností, jak tohoto docílit je využívat ve vzdělávání aktivizující výukové metody. Tyto metody vedou žáky k uvědomění, že každá akce má svůj hluboký smysl, svou váhu, jakkoliv se zdají být kapkou v moři. A právě jednou z aktivizujících metod jsou techniky Fórum divadla. Při aplikaci těchto metod se klade důraz na osobní zaujetí žáka, na jeho kritické myšlení, hledání řešení. U těchto metod se ale také proměňuje role učitele. Ten již není „pouhým“ nezpochybnitelným poskytovatelem informací, ale ustupuje v učebním procesu lehce do pozadí, stává se rádcem, průvodcem. Tato přeměna je ale velmi obtížná a vyžaduje soustavnou práci sama na sobě.

Naším přáním je, aby právě takovýchto učitelů přibývalo, aby byli postupně nositeli nových forem vzdělávání, které budou vést příští generace k větší odpovědnosti, a tedy k větší aktivitě a podílení se na věcech společenských. Věříme, že právě k tomuto mohou pomoci naše metodiky, které povedou učitele krok za krokem k tomu, aby se věnovali spolu s dětmi palčivým společenským problémům a společně hledali nová řešení, nezatížená našimi starými myšlenkovými představami o světě a o jeho fungování.

Jak jsme již zmiňovali v úvodu k těmto metodikám, každý z nás hraje roli na jevišti našeho současného světa. A ač to vypadá, že naše role jsou příliš malé a bezvýznamné, nemusí to tak být, pokud vezmeme zodpovědnost do našich rukou. A to je právě to, co bychom rádi předali dětem. Tedy zkušenost toho, že i malé a na první pohled téměř neviditelné činy, mohou ovlivnit skutečnost, tedy náš bezprostřední svět, nezprostředkovaný médii, ale svět skutečných lidí kolem nás.

K tomu abychom mohli účinně pracovat s tématem násilí v našich životech, a především v životech dětí, je důležité s dětmi pracovat na těchto krocích:

- ➔ Věnovat tématu násilí prostor v diskusi s dětmi, aby pochopily, v čem je násilí škodlivé a jaké mohou být jeho následky, pokud zůstaneme pasivní.
- ➔ Zvýšit u dětí citlivost k vnímání signálů upozorňujících na možnost výskytu různých forem násilí v jejich bezprostředním okolí
- ➔ Ukázat dětem, jak je možné reagovat v situacích, kde se násilí objevuje. (V případě využití technik Fórum divadla má každý možnost nanečisto si vyzkoušet nekonečně mnoho možností, které daná situace naskýtá.)

DĚTSKÁ PRÁVA

Eskalace násilí také často souvisí s nedostatečnou informovaností, nepochopením či nerespektováním lidských práv. Z tohoto důvodu je kladen důraz na to, aby děti znaly svá práva, aby jim dobře rozuměly a následně aby byly schopné tato svá práva v životě obhájit a zároveň respektovat u druhých. Výchozí pomůckou pro práci s dětmi ohledně jejich práv je dokument Úmluva o právech dítěte z roku 1989. Tato úmluva vychází ze čtyř základních principů:

- ➔ Právo na život a přežití
- ➔ Právo na rozvoj
- ➔ Právo na ochranu
- ➔ Právo participovat/účastnit se

Je důležité, aby děti věděly, že žádný problém se nevyřeší sám a je tedy důležité o problémech mluvit. Každé dítě má právo požádat o pomoc mimo jiné také školy a školská zařízení. Ty jsou pak povinny dítěti poskytnout odpovídající pomoc. Děti mají právo požádat o tuto pomoc bez vědomí rodičů či jiných zákonných zástupců.

Ovšem je obtížné institucionálně podnítit v dětech takovou důvěru, aby měly odvahu se právě třeba ve škole svěřit. Je běžné, že většina obětí násilí se se svým trápením bojí svěřit, protože věří, že nebudou bráni vážně. Je tedy nutné s dětmi pracovat na tom, aby uměly vyjadřovat své pocity a stejně tak aby uměly vyslechnout problémy druhých. V praktické části uvádíme několik technik, které nám mohou pomoci.

PRAKTICKÁ ČÁST

**PREVENCE NÁSILÍ
JAKO ODVĚKÉHO
NEPŘÍTELE
DEMOKRACIE**

HRY NA ROZEHRÁTÍ

Na začátek každé dramatické práce s dětmi je dobré se trochu rozpohybovat, rozehrát, rozproudit krev po těle, aby také mozek mohl rozběhnout svou představivost. K tomuto účelu nás dobře slouží nejrůznější honičky, či podobné hry, které zapojí celé tělo. Zároveň tyto hry pomou odstranit nervozitu, napětí či nejistotu jak u dětí, tak u pedagoga.

HAD

Instrukce Rychlá a zábavná hra, u které se děti rozhýbou a zároveň se učí spolupracovat a synchronizovat své pohyby tak, aby vyřešily společný úkol. Všechny děti stojí v dlouhé řadě a drží se vzájemně za ramena. Tvoří tak spolu hada, který má hlavu a ocas. Úkolem hry je, aby hlava chytila ocas. Po celou dobu se had nesmí rozpojit. Když hlava chytí svůj ocas, dítě, které představuje ocas, se stává hlavou a hraje se znovu tak dlouho, dokud se všichni nevymění na pozici hlavy a ocasu.

Variace Obměnou může hra, kdy skupinu rozdělíme na několik hadů. Ti pak mohou chytat nejen svůj vlastní ocas, ale i ocasy jiných hadů.

Závěr Jak jsem se cítil v jednotlivých pozicích? Bylo těžké být součástí hada? Byl jsem raději hlavou/ocasem? Která pozice je „lepší“? Bylo zapotřebí použít násilí, abych dosáhl cíle? Použil během hry někdo násilí na mne? Jak jsem se cítil?

DOSTAT SE NA DRUHOU STRANU

Instrukce Děti se rozestaví po kraji vymezeného prostoru, zavřou oči a na pokyn se mají dostat na druhý konec místnosti tak, aby aniž by do někoho prudce narazily. Pokud se s někým setkají, měly by druhého vnímat stále bez očního kontaktu, jen svými ostatními smysly.

Závěr Jak jsem se cítil v průběhu přesunu na druhou stranu? Nejistota? Strach? Zvědavost? Očekávání? Jak se cítím bez použití zraku? Jak je mi příjemné setkání s někým jiným? Je jednoduché dostat se tímto způsobem na druhou stranu? Bylo setkáním fyzické setkání s ostatními násilné? Stalo se někomu, že někoho nechtěně uhodil? Jak si to cítil?

Variace Děti se po kraji vymezeného prostoru, zavřou oči, lehnou si na břicho, hlavou směrem doprostřed místnosti. Zadání je stejné. Dostat se plazením po břiše na druhou stranu prostoru. Pokud cestou se s někým setkám, snažím se ho přelézt nebo podlézt.

Závěr Jaký byl rozdíl mezi chůzí a plazením? Co bylo pro mne příjemnější? Jaké bylo setkání s někým jiným? Bylo mi příjemnější podlézt, nebo přelézt? Bylo mi na této cestě něco nepříjemného? Co jsem prožíval příjemně? Setkal jsem se v průběhu plazení s násilím? Pokud ano, jak jsem se cítil?

KDO SE ZTRATIL?

Instrukce Všechny děti běhají libovolně po místnosti. V okamžiku, kdy pedagog vydá nějaký zvukový signál (tlesknutí, písknutí apod.), všechny děti se stočí na zem do klubíčka a zavřou oči. Pedagog přehodí přes jedno (nebo i více) dítě deku. Na signál mohou všichni otevřít oči a hádají, kdo je pod dekou.

Závěr Jak jsem se cítil v průběhu hry? Jak jsem se cítil, když jsem byl schovaný? Jak jsem se cítil, když nikdo neříkal mé jméno? A naopak jak jsem se cítil, když někdo ihned uhádl?

NASTARTOVÁNÍ TÉMATU NÁSILÍ

ANO, NE, MOŽNÁ

Instrukce Děti si sednou do kroužku, pedagog klade otázky a děti, aniž by u toho mluvili, odpovídají na otázky těmito gesty: ruka nahoru znamená ANO, obě ruce zkřížené na hrudi znamenají NE, kývající se ruce natažené před tělem znamenají MOŽNÁ, NEVÍM, NEJSEM SI JISTÝ. Je vhodné na začátek volit jednoduché otázky, abychom děti vtáhly do hry a postupně se dostávat k tématu. Například:

- Mám rád zmrzlinu.
- Rád nosím modré oblečení.
- Mám rád zvířata.
- Nemám rád, když dospělí křičí.
- Jsem rád středem pozornosti.
- Je nespravedlivé, když mě někdo odsuzuje kvůli oblečení.
- Kluci se perou častěji než dívky, protože jsou stateční.
- Mladý člověk, který přijde domů opilý, může dostat facku.
- Učitel by měl vrátit úder, pokud je napaden žáky.
- Nikdo nemá právo na mne sahat, pokud mi to vadí.
- Když vidím, že někdo někomu ubližuje, zastanu se ho.
- Silní lidé bojují vždy méně.
- V současné době je více násilí, než kolik bylo před sto lety.
- Vždycky mám ve svém okolí někoho, komu se mohu svěřit se svým trápením.
- Filmy, ve kterých je hodně násilí, zvyšují násilí mezi lidmi.

Je dobré, občas některou otázku dále rozvést do kratší diskuse. To znamená, že si někoho vyberu a ptám se, proč si odpověděl právě takto? A ty?

ANALÝZA SITUACE

Instrukce Přečtete dětem následující text, nebo se nechte inspirovat k vlastnímu příběhu a poté diskutujte pomocí otázek.

„Venku je krásně, slunce svítí a Jonášova třída právě dokončila své ranní přivítání a teď se chystají na matematiku. Jonáše matematika hodně baví, takže se zaujatě celou hodinu věnuje příkladům. Když zazvoní, všichni vyběhnou na přestávku ven na zahradu, aby si zahráli společně fotbal. Jonáš se ve třídě trochu zdržel a přichází za ostatními na zahradu o něco později. „Můžu si s váma taky zahrát?“ ptá se. Ale jeden ze spolužáků odpovídá: „Ne, to nejde. My už jsme se rozdělili do družstev.“ Jonáš odchází pryč.“

Otázky k diskusi:

- ➔ Jak myslíte, že se Jonáš cítí?
- ➔ Jak myslíte, že se cítí spolužák, který Jonáše odmítl?
- ➔ Jak myslíte, že se cítí ostatní spolužáci?
- ➔ Co si myslíte, že si Jonáš říká sám pro sebe?
- ➔ Jak vypadá Jonáš, když odchází pryč?
- ➔ Co byste dělali vy na Jonášově místě?
- ➔ Co byste dělali vy na místě ostatních spolužáků, kteří hráli fotbal?

Diskusi věnujte jen nebytně nutný čas k tomu, aby se děti rozpovídaly. Ale nenechávejte se strhnout pouze slovy a přejděte k fyzické aktivitě:

TVOŘÍME SOUSOŠÍ

Instrukce Rozdělíme děti na menší skupiny po přibližně po 4 až 6. Každá skupina si vybere jedno z těchto témat:

- ➔ Násilí ve škole
- ➔ Násilí mezi kamarády
- ➔ Násilí dospělí versus děti
- ➔ Násilí na veřejnosti (v tramvaji, na ulici apod.)
- ➔ Násilí ve světě

Na toto téma vymyslí jednoduchou situaci, která dané téma vystihuje. Tuto situaci „vytesají“ do sousoší z vlastních těl. Poté každá skupina prezentuje svoje sousoší před ostatními. Diváci diskutují o tom, co vidí. Pokud sousoší není příliš jasné, srozumitelné, můžeme využít dalších technik, jako například krátké rozpohybování soch, nebo je můžeme dotykem rozmluvit a zeptat se jich, co v tuto chvíli cítí, prožívají apod. Stejným způsobem můžeme pracovat na téma práv dítěte. Nabídneme dětem například tato práva:

- ➔ Oddělení od rodičů – děti mají právo žít se svými rodiči a udržovat s nimi styky, pokud to není v rozporu s jejich nejlepšími zájmy.
- ➔ Spojování rozdělených rodin – rodiče a děti mají práva, za účelem spojení rodiny, opustit území kteréhokoliv státu a vstoupit na území jiného státu dle platného práva.
- ➔ Názor dítěte – dětem se zabezpečuje právo vyjadřovat svoje vlastní názory.
- ➔ Svoboda projevu – dítě má právo na svobodu projevu, což zahrnuje právo vyhledávat, přijímat a šířit informace a myšlenky ústně, písemně nebo tiskem, pokud se tím neomezují práva druhých.
- ➔ Vzdělání – děti mají právo na bezplatné povinné základní vzdělání. Při dodržování a kázně ve škole je třeba respektovat lidskou důstojnost dítěte.
- ➔ Volný čas – děti mají právo na odpočinek, volný čas a hru, jako i na účast na kulturních a uměleckých aktivitách

Závěr Společně s dětmi zhodnotíme celou aktivitu. Co mi tato hra přinesla? Co jsem se naučil? Co nového jsem zjistil o sobě?

NÁSLEDNÁ DRAMATICKÁ PRÁCE

Pro přípravu krátkého představení můžeme využít obrazy z předchozího „sochařského“ cvičení. Vymyslíme spolu s dětmi (v závislosti na jejich věku a schopnostech jim adekvátně pomáháme. Snaha je dovést děti k co největší samostatnosti.) krátký a jednoduchý příběh, ve kterém se objevuje téma násilí. Nejjednodušší je mít jednu hlavní postavu, která je obětí nějaké formy násilí. Pokud jsou děti již zkušenější, je možné, že se v příběhu objeví i více takových charakterů.

Příběh můžete také použít jako základ pro strukturování dramatické práce s dětmi. Více tipů, jak dále v práci s dětmi postupovat najdete v metodikách zaměřených na divadlo fórum a na strukturované drama.

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY

1. BOAL, AGUSTO. Games for actor and non-actors. London, New York, Routledge.
ISBN 0-203-99481-7
2. BOAL, AUGUSTO. The rainbow of desire, London, Routledge, 1995. ISBN 1136748792
3. HERZOG, RUPERT. Násilí není řešení. Fraus. Praha. ISBN 9788072388509.
4. HICKSON, ANDY. Dramatické a akční hry. Praha. Portál, 2000. ISBN80-7178-378-0.
5. MANDERINO, NED. All about method acting. Los Angeles, Manderino Books. ISBN 0-9601194-3-4
6. MARTÍNEK, ZDENĚK. Agresivita a kriminalita školní mládeže. Graga, 2009. ISBN 8024723107.
7. NEELANDS, JONOTHAN; GOODE, TONY. Structuring drama work. Cambridge University Press 1990.
ISBN 0 521 78729 7
8. ŘÍČAN, PAVEL. Jak na šikanu. Grada 2010. ISBN 8024729911.
9. Národní strategie prevence násilí na dětech v ČR na období 2008 – 2018. Úřad vlády ČR, [vid 2017-10-04]. Dostupné na <http://stopnasilinadetech.cz/pdf/narodnistrategie.pdf>
10. Formy násilí páchaného na dětech. Úřad vlády ČR, [vid 2017-10-04]. Dostupné na <http://stopnasilinadetech.cz/formy-nasili>

